Utlåtande JsUU 10/2020 rd– EÄ 35/2020 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Utredning av hur riksdagens grundlagsfästa rätt att få information tillgodoses

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Utredning av hur riksdagens grundlagsfästa rätt att få information tillgodoses (EÄ 35/2020 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till grundlagsutskottet. Tidsfrist: 22.5.2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Grundlagsutskottet har som eget ärende (EÄ 35) inlett en utredning om tillgodoseendet av riksdagens omfattande grundlagsfästa rätt till information. I grundlagsutskottets motivering i frågan har också EU-frågor tagits upp. Jord- och skogsbruksutskottet diskuterar nedan ett förfarande som utvecklats i utskottet för att få information om EU-ärenden som är anhängiga inom utskottets ansvarsområde. Detta förfarande som veterligen är unikt i EU-ländernas parlament har under årens lopp visat sig vara nödvändigt och användbart med tanke på utskottets tillgång till information. Till sist behandlar utskottet en särskild fråga som hänför sig till regeringspropositioner och som gäller bemyndigande att utfärda förordning.

EU-ärenden

När Finland 1995 blev medlem i EU ersattes den nationella jordbrukspolitiken på en gång av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Även fiskeripolitiken blev gemensam. Utskottet ställdes inför en ny situation. Hur kunde man hålla sig ajour i fråga om beslutsfattandet inom EU? Då skapades i riksdagen ett eget system för beslutsfattande i EU-ärenden, där stora utskottet fick en central ställning. Fackutskotten, inklusive jord- och skogsbruksutskottet, togs med i beslutssystemet så att de ger utlåtanden till stora utskottet inom sitt eget ansvarsområde. I jord- och skogsbruksutskottet ansågs det dock redan från början av medlemskapet viktigt att utskottet utöver remissförfarandet också får direkt information av jord- och skogsbruksministeriet om läget i fråga om besluten och om hur ärendena framskrider. Då var det dessutom viktigt att utskottsmedlemmarna också fick möjlighet att ställa omfattande frågor och kräva ytterligare utredningar vid utfrågningar som gick ut på att få information.

På ovan nämnda grunder stannade utskottet för en lösning där utskottet hör tjänstemän vid jord- och skogsbruksministeriet på fredag varje vecka. Detta egna ärende rubricerades ”EU-ärenden som är anhängiga inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde”. Det var viktigt från första början att hörandet enligt huvudregeln skulle ske varje fredag, varvid utskottets ledamöter alltid skulle få tillfälle att ställa frågor, även om ministeriet inte alltid skulle ha något särskilt att informera om. Regelbundenheten skulle också bidra till att utskottet alltid skulle få heltäckande information om alla frågor, eftersom man redan vid nästa möte skulle kunna ställa frågan om utskottet den föregående veckan hade fått behövlig information om samtliga ärenden.

För att utskottsmedlemmarna redan på förhand skulle få tillfälle att bekanta sig med de frågor som skulle tas upp vid mötet beslutade utskottet att ministeriet redan på torsdagen skulle sända jordbruks- och fiskerådets rapporter samt de särskilda kommittéernas faktapromemorior till utskottsmedlemmarna. Till en början delades de ut i ledamöternas ”skåp” redan på torsdag kväll, men numera finns de tillgängliga i utskottets arbetsyta. Ärendena var redan i början så intressanta att en dåvarande utskottsmedlem, riksdagsledamot Erkki Pulliainen, kom till riksdagen redan tidigt på morgonen för att hinna bekanta sig med de handlingar som lämnats in på förhand före utskottets sammanträde senare samma morgon. Därför kunde han ställa mycket detaljerade frågor vid mötet, vilket i sin tur ledde till att även de tjänstemän som skulle höras var väl förberedda.

Senare har kretsen av sakkunniga utvidgats så att även andra än sakkunniga i jordbruks- och fiskerifrågor kan höras såvida ärendena berör utskottets ansvarsområde. Dessutom har finländska ledamöter i Europaparlamentet erbjudits möjlighet att redogöra för ärenden som är anhängiga i parlamentet och som hör till utskottets ansvarsområde. Till denna del har hörandets betydelse accentuerats i och med att Europaparlamentet blivit en lagstiftare som är jämbördig med Europeiska unionens råd.

Utfrågningen i utskottet i syfte att trygga utskottets tillgång till information har också stor betydelse för introduktionen av nya riksdagsledamöter i EU:s beslutsprocesser. Genom att regelbundet följa upp hur ärenden framskrider i EU:s beslutsfattande organ får ledamöterna småningom en helhetsbild av EU:s beslutssystem.

Utfrågningarna diarieförs genast i början av valperioden som eget ärende, EÄ. Yttrandena från de sakkunniga fogas till akterna.

Avslutningsvis

Som en allmän iakttagelse om behandling av regeringens propositioner framhäver utskottet att på grund av den omfattande regleringen på förordningsnivå bör riksdagen föreläggas allt relevant material, inte bara om grunderna för de förslag till bestämmelser på lagnivå som ingår i regeringspropositionen, utan också om reglering på lägre nivå och om väsentliga särdrag i praktiken. Utkastet till förordning och utkastet till motiveringspromemoria ska i regel stå till utskottets förfogande när det behandlar propositionen, för att utskottet ska kunna bilda sig en tillräckligt omfattande uppfattning av regleringsbehovet. Anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner förutsätter detta, men det har hänt att utkastet till förordning uteblivit med hänvisning till tidsskäl.

UTSKOTTETS UTLÅTANDE

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.5.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Satu Hassi gröna
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Mikko Lundén saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Jenna Simula saf
medlem Peter Östman kd
ersättare Jukka Kopra saml
ersättare Janne Sankelo saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.